

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	AP09058370 «Ішкі мигранттардың ірі қалалардың жергілікті қауымдастығына әлеуметтік интеграциялануы: әлеуметтік желілер, әлеуметтік капитал және қалалық кеңістікті игеру»
Жоба өзектілігі	<p>Бұл жобада ішкі мигранттардың Қазақстанның қалалық қоғамына әлеуметтік интеграциялану құбылысына талдау жасалынады. Ішкі көшіп-қонушыларды біріктіру мәселелерін қазақстандық жағдайда зерттеу қажеттілігі халықтың үздіксіз урбанизациялануымен және елдегі ішкі көші-қон қарқындылығының артуымен байланысты. Ішкі көші-қон құрылымын талдау облыс ішілік көші-қонның өңіраралық көші-қонға қарағанда басым екендігін көрсетеді, бұл ауылдық жерлерден қалаларға көшу үрдісінің жалғасуын көрсетеді. Қазіргі ғылыми әдебиеттерде дамыған елдердегі иммигранттардың әлеуметтік интеграциясы мәселелері кеңінен зерттелсе, дамушы елдердегі ішкі мигранттардың әлеуметтік интеграциясына зерттеушілер тарапынан әлдеқайда аз назар аударылған. Иммиграция әлеуметтік құбылыс ретінде иммигранттар мен жергілікті тұрғындар арасындағы бірқатар елеулі айырмашылықтармен, соның ішінде құқықтық мәртебедегі, қарым-қатынас тіліндегі, діни нанымдардағы және этникалық ерекшеліктермен қатар жүреді, бұл табысты әлеуметтік интеграцияға белгілі бір кедергілерді тудырады. Дегенмен, тұрғылықты жердің әрбір өзгеруі, оның ішінде ұлттық шекаралар шегінде өзгеруі, әдетте жаңа әлеуметтік ортаға бейімделу қиындықтарымен байланысты. Қазақстандағы ауыл-қала және қала аралық көшіп-қонушылардың қала тұрғындарымен көп ұқсастықтары болса да, олар ауылдық және қалалық аумақтарды дамытудағы тарихи және жалғасып келе жатқан теңсіздіктерден туындаған институционалдық, әлеуметтік-құрылымдық және әлеуметтік-мәдени кедергілерді еңсеруге мәжбүр. Институционалдық кедергілер құжаттамада, тіркеуде, әлеуметтік қызметтерге қол жеткізуде және «көші-қон индустриясының» пайда болуына жағдай жасайтын басқа да жеңілдіктерде көрініс табуы мүмкін. Жұмыспен қамту мүмкіндіктерінің шектеулілігі мен табыс деңгейінің төмендігі ішкі мигранттардың экономикалық интеграциясына кедергі келтіреді. Сонымен қатар, төмен әлеуметтік-экономикалық мәртебе ішкі мигранттардың қала тұрғындарымен әлеуметтік қарым-қатынасын төмендетеді, олардың қалалық сәйкестігіне, азаматтық белсенділік пен әлеуметтік белсенділікке әсер етеді. Сонымен қатар, әлеуметтік қатынастардан шеттетудің маңызды себебі - тұрғын үйлердің оқшаулануы. Сонымен қатар, ауылдан қалаға көшіп келушілер қаланың дамуына қосқан үлесіне қарамастан, қалалық кеңістікте стигматизацияланады.</p>
Жоба мақсаты	Жобаның мақсаты – ірі қазақстандық қалалардың жергілікті қоғамына ішкі көшіп-қонушылардың әлеуметтік интеграциялануының стратегиялары мен тәжірибесін, олардың қабылдаушы қалалық қоғамдастықпен өзара әрекеттесуін,

	<p>олардың жалпы капиталы (экономикалық, мәдени және әлеуметтік) және әлеуметтік желілері тұрғысынан қалалық әлеуметтік инфрақұрылымды игеруі мен пайдалануын жан-жақты зерттеу. Зерттеу объектісі – Қазақстанның ірі қалаларында тұратын ішкі көшіп-қонушылар (соның ішінде ауыл-қала және қалааралық).</p>
<p>Жоба міндеттері</p>	<p>Жобаның негізгі мақсаттары: Ірі қаладағы ішкі көшіп-қонушылардың көшу мотивтеріне, өмір сүру салтына, тұлғасына, әлеуметтік-экономикалық жағдайына байланысты олардың әлеуметтік портретін жасау; Қала тұрғындарының ішкі мигранттарды қабылдауын өлшеу; Қалалық қоғамда ішкі мигранттарға деген көзқарасты қалыптастыруға ықпал ететін медиа дискурсты анықтау; Ішкі мигранттарды біріктіру бойынша халықаралық және ұлттық саясатты салыстырмалы талдау; Ішкі көшіп-қонушылардың қалалық қоғамға әлеуметтік интеграциясының стратегиясы мен тәжірибесін зерттеу.</p>
<p>Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер</p>	<p>Салыстырмалы социологиялық талдау нәтижесінде елдің 3 ірі қаласындағы (Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент) ішкі көшіп-қонушылардың әлеуметтік-демографиялық сипаттамалары анықталды. Ішкі мигранттардың мотивтері олардың әлеуметтік-экономикалық жағдайымен анықталады. Екі бағытты модель негізінде мигранттардың әлеуметтік сәйкестігі «ауыл-қалалық», «шағын қала-қала» контекстінде анықталады.</p> <p>Кешенді талдау нәтижесінде ішкі көшіп-қонушылардың әлеуметтік интеграциясының кеңістіктік өлшемін пайдалану негізделген. Ішкі көшіп-қонушылардың қоныстану ерекшеліктері мен олардың қоныстанған жерлері анықталды. Еліміздегі үш ірі қаланың имиджі ішкі көшіп-қонушылардың түсініктері мен идеялары негізінде жасалған.</p> <p>Урбанизация жағдайында ішкі көші-қонды интеграциялау бойынша халықаралық және ұлттық саясатты кешенді талдау нәтижесінде келесі фазалардың бірізділігін қамтитын ішкі мигранттарды интеграциялаудың үш фазалық моделін пайдалану «циркулярлық көші-қон - қалалық қоныстану – қалалық интеграция» деп негізделеді. Сонымен қатар, құрылымдық (экономикалық) интеграцияның қолданыстағы бағдарламаларына қосымша, жалпы қалалық қоғамға мәдени және сәйкестендіру интеграциясын жеделдету үшін ішкі мигранттарға көмек көрсету қажеттілігі негізделген.</p> <p>Ішкі көшіп-қонушылардың қалалық қоғамға кірігудегі әлеуметтік әрекеттерін, атап айтқанда, олардың хабардарлығын жан-жақты зерттеу нәтижесінде екі негізгі стратегия – бейімделу және интеграция анықталды. Бұл жіктеу бірінші жағдайда мигранттар интеграцияға қатысы жоқ, бірақ осы құбылысқа салдары бар әрекеттер жасайды деген болжамға негізделген. Басқаша айтқанда, өмір сүру стратегиясының негізі рефлексиялық әрекет болып табылады. Екінші жағдайда интеграцияны басқару үшін мақсатқа</p>

	<p>бағытталған әрекеттер орындалады. Осылайша, бейімделу/өмір сүру стратегиясы құрылымдық интеграциямен байланысты болса, интеграция/іске асыру стратегиясы күрделі интеграциямен байланысты. Зерттеу құрылымдық интеграция әрқашан күрделі интеграцияға әкелмейтінін дәлелдеді. Сонымен қатар, ішкі көшіп-қонушылардың әлеуметтік капиталының өзегін құрайтын әлеуметтік байланыстарды пайдалану шарттары мен бағыттары айқындалған, олар: «байланыс-дәнекер», «байланыс-көпір» және «байланыс-буын».</p>
<p>Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Серікжанова Сабира Серікжанқызы, әлеуметтану саласындағы Ph.D, Хирш индексі – 2, ORCID: 0000-0002-3185-8558, Scopus author ID: 57209502217. 2. Дүйсенова София Малқайдарқызы, әлеуметтану саласындағы Ph.D, Хирш индексі – 1, ORCID: 0000-0002-2006-7443, Scopus author ID: 57211512926. 3. Ақмади Мөлдір А., әлеуметтану саласындағы Ph.D, Хирш индексі – 0, ORCID: 0000-0003-0789-3684, Scopus author ID: 57837022800. 4. Жанұзақова Аян Алмұханқызы, Ph.D докторант, Хирш индексі – 0, , ORCID: 0000-0003-1716-3917. 5. Алданғарқызы Әсем, Ph.D докторант, Хирш индексі – 0, ORCID: 0000-0002-2123-4987.
<p>Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)</p>	<p>Serikzhanova S., Aldangarkyzy A. Migration Attractiveness as a Factor in the Development of Kazakhstan Cities // ҚазНҰ Хабаршысы. Психология және әлеуметтану сериясы, 2021. - №3 (78). – Б. 148-156. https://doi.org/10.26577/JPsS.2021.v78.i3.13</p> <p>Серикжанова С.С., Джанузакова А.А. Мотивы внутренней миграции населения в Казахстане: сравнительный анализ на примере трех крупнейших городов // ҚазНҰ Хабаршысы. Психология және әлеуметтану сериясы. - 2022. – №2(81). - Б.219-230. https://doi.org/10.26577/JPsS.2022.v81.i2.021</p> <p>Внутренние мигранты в Казахстане: социальный портрет, мотивы и расселение в городском пространстве: монография / С.С. Серикжанова, А.А. Джанузакова. – Алматы: «Қазақ университеті», 2022. – 90 б.</p> <p>Дүйсенова С.М., Алданғарқызы А. Миграция әлеуметтануы: оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 136 б.</p> <p>Januzakova A., Serikzhanova S. Current urban migration dynamics in almaty: a sociodemographic analysis of internal migrants // ҚазНҰ Хабаршысы. Психология және әлеуметтану сериясы. - 2023. - №3 (86). – Б. 85-93. https://doi.org/10.26577/JPsS.2023.v86.i3.08</p> <p>Социальная интеграция внутренних мигрантов в Казахстане: монография / Серикжанова С.С., Джанузакова А.А., Ақмади М.А., Шабденова А.Б., Алданғарқызы А.: под ред. Серикжановой С.С. – Алматы: «Қазақ университеті», 2023. – 156 б.</p>
<p>Патент туралы ақпарат</p>	<p>-</p>